

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

Novela zákona o pedagogických pracovnících prošla prvním čtením a směřuje do výborů a k přijímání pozměňovacích návrhů. Projednávání novely ve sněmovně potvrdilo sporné body, které zákon provází. Nejčastějším motivem je snaha změnit podmínky vstupu pedagogických pracovníků do škol, které reagují na domnělé nedostatky učitelů nebo logopedů. K těmto změnám se staví kriticky zástupci fakult připravující učitele, kteří mají obavy, že tím utrpí kvalita nových vyučujících.

Příspěvek má za cíl zmapovat stěžejní témata a v nich rezonující potřeby a argumenty různých aktérů pro hlubší porozumění všem stranám a hledání možného konsenzu.

Nekvalifikovaní učitelé na výjimku učící pouze obor blízký své aktuální kvalifikaci s podmínkou doplnění pedagogické kvalifikace do tří let

Čtenář si všimne nepříjemně dlouhého a složitého nadpisu. Tento příklad je demonstrací, jak těžké je v debatě o tzv. „otevření učitelské profese“ nepodlehnout zkratkám. Pokud by se jednoduše napsalo, že ve školách může učit kdokoliv, tak se dopouštíme zkratky. Podobně jako v případě, že neupozorníme na další podmínky, jako doplnění kvalifikace nebo oprávnění nekvalifikovaného odborníka učit pouze v jeho vystudovaném oboru.

SPORNÝ BOD NOVELY:

§ 9a, (1) Zaměstnanci, který je absolventem akreditovaného magisterského studijního programu, jehož zaměření odpovídá charakteru vyučovaného předmětu, může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele druhého stupně základní školy nebo učitele všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy za splněný na dobu nejdéle 3 let ode dne, kdy tuto pedagogickou činnost začal vykonávat.

(V dalších bodech paragrafu je zaměstnanci snižován nárok na vysokoškolské vzdělání, pokud má učit např. na učilišti praktický předmět.)

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

SOUČASNÝ LEGISLATIVNÍ STAV:

§ 22 odst. 7 zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících

Právnícká osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení může zajišťovat výchovu a vzdělávání **po nezbytnou dobu a v nezbytném rozsahu pedagogickým pracovníkem, který nesplňuje předpoklad odborné kvalifikace, pokud prokazatelně nemůže tyto činnosti zajistit pedagogickým pracovníkem s odbornou kvalifikací.** Tím není dotčena odpovědnost ředitele školy nebo školského zařízení za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb podle zvláštního právního předpisu.

Popis situace a důvodů navrhované změny (ze strany MŠMT)

Změny v zákonu o pedagogických pracovnících jsou pravidelnou součástí debat o vzdělávací politice. V roce 2014 byla například řediteli dána pravomoc přijímat bez pedagogické kvalifikace na částečný úvazek umělce, trenéry a další odborníky. Legislativa **již nyní umožňuje zaměstnat pracovníka bez učitelské kvalifikace.** Zákon se snaží tuto možnost regulovat ustanovením doby tří let pro doplnění kvalifikace. Odpůrci na tento krok nahlíží jako na legitimizaci stavu a striktně jej odmítají.

Stěžejní pro porozumění konfliktu o otevírání učitelské profese je fakt, že **zákon nezohledňuje pojem *aprobace*** neboli zaměření učitele na konkrétní předmět. Jde pouze o to, zda má jakékoliv pedagogické vzdělání stanovené zákonem. Tím pádem se v argumentaci využívají hypotetické situace, kdy kvalifikovaný učitel mimo vyučovaný obor dostane přednost před znalcem oboru, který si vzdělání musí doplnit:

„My pouze kodifikujeme stav, který teď je. Nikdo si ho nepřejeme. Řeknu konkrétní příklad z ředitelny. V tuhle chvíli, když vám tam bude sedět na pozici matematika pedagogicky vzdělaný hudebník a matematik, který nemá pedagogické vzdělání, vy máte za povinnost vzít toho hudebníka.“ - Mgr. Pavel Klíma, [PSP, 16. 12. 2022](#)

Problematika debaty o pozitivích či negativích navrhované změny začíná u nedostatku argumentů, co by byly podloženy daty – poslední mimořádné šetření MŠMT

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

o personálním zajištění škol proběhlo v roce 2019, neznáme přesné počty absolventů jednotlivých aprobací, nevíme, jaké předměty učí navracející se učitelé apod. Diskuse se následně omezuje na pouhé dojmy a osobní zkušenosti, jak si lze všimnout na debatách ze sněmovny nebo v médiích. EDUin proto vybírá sporné body novely a doplňuje k nim data a předpisy, které se mohou při další diskusi zohlednit.

Argument 1: (Ne)dostatek učitelů

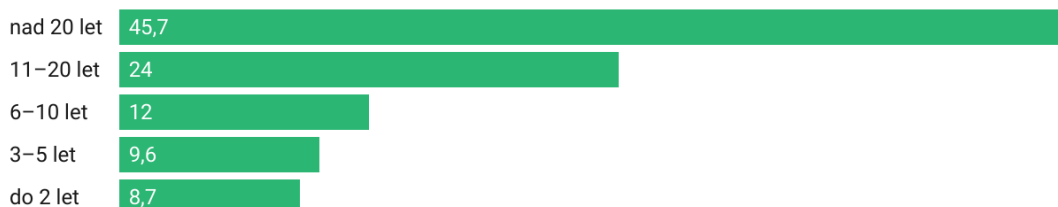
Návrh o otevření pedagogické profese se objevuje již v novele z roku [2019](#). MŠMT ji doprovodilo [mimořádným šetřením](#) potvrzujícím potřebu škol získat nové učitele. Šetření upozorňuje na stáří učitelů (na grafech níže aktuální data ČŠI) a jejich nedostatek. Ten byl vyjádřen počtem nakumulovaných úvazků učitelů jednotlivých předmětů a počtem škol, které je poptávají. Tradičně nedostatkové předměty jsou fyzika (765 škol, 395 úvazků), matematika (804 škol, 605 úvazků), informatika, chemie, ale také angličtina na základních školách. Šetření také poukázalo na zvyšující se počet učitelů blížících se důchodovému věku. Tato čísla potvrzuje výroční zpráva ČŠI za rok 2021/2022.

Věková struktura učitelů (v %), VZ ČŠI 2021/2022

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

Pedaogická praxe učitelů (v %), VZ ČŠI 2021/2022

Graf: EDUin • Zdroj: ČŠI • Vytvořeno nástrojem Datawrapper

Šetření z roku 2019 o personálním stavu regionálního školství bylo označeno jako „mimořádné“. To potvrzuje slabinu české vzdělávací politiky v podobě absence registru učitelů, který by mohl sledovat aktuální počty učitelů v území. Nejedná se jen o problém počtu učitelů, ale nová legislativní změna bez registru postrádá oporu v monitorování, zda učitel nezneužije navrhované tříleté lhůty pro doplnění kvalifikace a poté nepůjde učit na jinou školu. Nemusí se jednat o běžný případ, ale oponentům novely nelze tuto námitku vyvrátit.

Odpůrci novely a tvrzení o nedostatku učitelů také zmiňují, že problémy jsou v evropských zemích stejné.

Argument zástupců fakult je, že učitelů přibývá, a někteří se nebojí tvrdit, že se [problém vyřeší sám](#). Hovoří se také o tom, že nedostatek je pouze regionální (zmiňuje se často Ústecký a Karlovarský kraj) či problematický jen u vybraných aprobací, jež by se měly podporovat zvlášť. Odpůrci novely se proto ohrazují proti *plošnému* opatření.

„Jistě, nedostatek učitelů skutečně existuje, je ovšem třeba mít na paměti tři významné skutečnosti. Za prvé nedostatek je oborový nebo regionální, nikoliv plošný. Proto není třeba dělat plošná opatření, která do vzdělávacího systému vnášejí další nová a dlouhodobá rizika. Stačila by opatření pro některé kraje, jako je například Karlovarský nebo Ústecký, nebo pro určité aprobace, jako je výuka fyziky, chemie, IT a podobně.“

Jan Koucký, vedoucí Střediska vzdělávací politiky PedF UK pro Lidové noviny

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

Příbytek a úbytek učitelů na 2. st. ZŠ a SŠ v roce 2019 (MŠMT, 2019)		
	2. stupeň ZŠ	SŠ
Celkem učitelů v šetření	30 995,8	38 263,4
Začínající učitelé	1 125	846
Návrat k profesi	1 322,9	885,9
Student VŠ	824,6	416,4
Podíl absolventů z celkového počtu	2,4 %	1,1 %
Podíl začínajících a vracejících se učitelů (včetně absolventů)	7,9 %	4,5 %
Úvazky učitelů 2. st. ZŠ a SŠ, u nichž byl avizován odchod od školního roku 2019/2020		
Odcházející učitelé	2 003,7	2 224,3
Podíl odcházejících z celkového počtu	6,5 %	5,8 %

Návrh pro cílené nebo regionální snižování nároků pro vstup odborníků do škol nezní nereálně, ale přesto jej lze v některých směrech zpochybnit. Dohoda na úrovni krajů či regionů by mohla být problematická z pohledu delšího vyjednávacího procesu, neboť jedna velká debata z parlamentu by se rozměnila do desítek menších potenciálních sporů, nehledě na to, že neexistují přesné statistiky sledující kvalifikovanost v jednotlivých krajích v reálném čase.

Na pravdivost tvrzení o nedostatku učitelů lze pohlížet i z perspektivy, jaké organizace návrh novely podporují. Podle [analýzy](#) V. Spilkové a I. Reimannové podporovaly v roce 2021 návrh Učitelská platforma, Unie školských asociací CZESHA, Asociace ředitelů základních škol a Sdružení učňovských zařízení. Vzhledem k nové verzi novely by se musela stanoviska znovu ověřit, ale minimálně před rokem ji podporoval „terén“, který si zřejmě nedostatek učitelů uvědomuje nebo mu minimálně otevření profese nevadí.

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

Stanovisko EDUinu k argumentu *(Ne)dostatek učitelů*: Absence učitelů různých aprobací v regionech je natolik specifický problém, že jej nelze řešit individuálně. Nejsme ve stavu, že by každý kraj měl svoji vysokou školu připravující učitele, a pokud škola v kraji je, tak nemusí připravovat učitele všech předmětů.

EDUin navrhuje zřídit registr učitelů, s jehož pomocí lze sledovat i pokrytí personálního stavu jednotlivými fakultami, a přesněji sledovat zájem o učitelskou profesi. Na základě těchto dat lze poté navrhnout další legislativní úpravy.

Absencí registru lze také zpochybnit tvrzení, že návrat učitelů do profese řeší problém nedostatku učitelů, protože nemáme data o jejich věkové struktuře ani aprobacích. Statistická šetření sledují pouze celkové procento absolventů působících ve školství ([Univerzita Karlova, 2022](#)).

Aprobace a kvalifikace

- **Aprobace** – oborové zaměření učitele pro výuku konkrétních předmětů (matematika, tělocvik...)
- **Kvalifikace** – splnění požadavků uvedených v zákoně. Většinou se posuzuje podle absolvovaného studia. Někdy může být uznána i za praxi v oboru v případě odborných a uměleckých škol.

Pojem aprobace legislativa nezná. Podle zákona může tedy učitel učit jakýkoliv předmět bez vystudované *aprobace*, pokud má dostatečnou *kvalifikaci*. Aprobace slouží jako orientace pro ředitele a je také rozebírána v různých statistických šetřeních, ve kterých je zkoumáno, jaký má vliv na výsledky žáků, pokud je učí učitel s aprobací, nebo bez ní.

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

TABULKA 49 | Rozdíl v kvalitě výuky vedené aprobovanými a neaprobovanými učiteli – podíl výuky (v %)

	Aprobovaní učitelé	Neaprobovaní učitelé
Metody výuky a úlohy pro žáky ve výuce podporovaly dosažení vzdělávacího cíle.	81,9	65,2
Čas vyučovací hodiny je efektivně využit.	76,5	65,7
Některá z učebních úloh poskytla/poskytne učitelé informaci o zvládnutí aktuálně probíraného obsahu ve třídě.	59,1	49,4
Učitel podněcoval dialog mezi žáky, který podporoval učení a prohlubování poznatku.	30,9	22,6
Nejpozději po skončení vyučovací hodiny byl žákům cíl zřejmý.	82,7	74,8
Některé z užitých metod využívaly (příp. rozvíjely) kreativitu (tvořivost) žáků.	18,9	10,6
Učitel během hodiny specificky pracoval se žáky celého spektra nadání a potřeb.	18,8	13,8
Učitel podporoval a vyžadoval od žáků obsahově náročnou komunikaci.	22,6	13,3
Při řešení úloh žáci využívali nebo rozvíjeli spolupráci.	38,4	25,5

Výroční zpráva ČŠI 2021/2022, kapitola Střední vzdělávání, s. 119

Argument 2: Doplnění kvalifikace (ne)stačí

Podmínka doplnění pedagogické kvalifikace do tří let zástupce fakult připravujících učitele neuklidňuje. Tento bod má potenciál otevřít širší debatu o celkové podobě výuky na fakultách, neboť vede odpůrce i příznivce novely k hodnocení současného stavu učitelské přípravy, kterou musí budoucí zájemci o učitelství projít.

Doplňující pedagogické studium (v novele nově Studium pedagogiky) v současné době stačí studentům magisterských oborů, aby získali učitelskou kvalifikaci. Této možnosti využívají například učitelé přírodovědeckých fakult (matematika, fyzika, chemie) nebo filozofických fakult (bohemistika, anglikanistika a další vedoucí k výuce jazyka). Studium má aktuálně 250 hodin a jeho obsah vypadá následovně:

Struktura výuky			
oblast	pedagogicko- psychologický základ	oborové didaktiky	řízená a reflektovaná praxe
minimální počet hodin	70	80	100

zdroj: MŠMT, [Standard studia v oblasti pedagogických věd k získání kvalifikace učitele 2. stupně základní školy a střední školy](#)

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

Po 250 hodinách přípravy by měl absolvent splňovat následující požadavky:

- *plánovat, realizovat a reflektovat výuku;*
- *vytvářet ve vyučování vhodné podmínky pro učení všech žáků včetně zapojení asistenta pedagoga a uplatňování formativního hodnocení, využívat širokou škálu metod a forem výuky a vhodně je kombinovat s ohledem na výchovně-vzdělávací situace;*
- *aplikovat oborově didaktické kompetence při přípravě, realizaci a reflexi pedagogických procesů;*
- *podílet se na pedagogických procesech celé školy;*
- *komunikovat s rodiči (zákonnými zástupci žáka) na podporu žákova učení.*

MŠMT doprovází návrh novely závazkem o zvýšení počtu hodin studia pedagogiky, jak potvrdil pro [Aktuálně.cz](https://www.aktuálně.cz) Jan Mušuta: „*Studium se má navýšit z 250 na 300 hodin. Pro nefakultní poskytovatele bude složitější kritéria splnit, protože třeba nemají takové personální zázemí jako fakulty.*”

Stanovisko EDUinu k argumentu *Doplnění kvalifikace (ne)stačí*: MŠMT novelou nekvalifikovaným učitelům sděluje, že nemohou učit na podmínku věčně, ale musí si do tří let doplnit studium. Podle České školní inspekce (2022) učí na základních školách 9,1 % učitelů bez kvalifikace, 24,5 % bez aprobace a zákonná norma by pomohla tato čísla snížit.

Z pohledu EDUinu lze zajistit dostatečnou kontrolu nad kvalitou budoucích učitelů prostřednictvím:

- zvýšením kvality doplňujícího pedagogického studia jako jediné reálné možnosti pro doplnění pedagogické kvalifikace (zájemci o učitelství s Mgr. titulem se nebudou chtít rekvalifikovat přes plnohodnotné vysokoškolské studium),
- odpovědnosti ředitelů vybrat nejlepšího kandidáta bez kvalifikace, ale s oborovými znalostmi, neboť právě ředitel je odpovědný za kvalitu výuky na škole a je v jeho zájmu plnit poptávku žáků a rodičů, kteří úroveň pedagoga pocítí nejvíc.

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

ČŠI, Výroční zpráva 2021/2022: Kvalifikovanost a aprobovanost na ZŠ (obr. 1) a SŠ (obr. 2)

TABULKA 28 | Kvalifikovanost učitelů (v %)

Sledovaný parametr ČR	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Kvalifikovaní učitelé – přepočtení na plně zaměstnané (statistika MŠMT)	92,1	91,5	90,9
Aprobovanost učitelů (hospitační záznam ZV)	75,8	76,0	75,5

TABULKA 45 | Kvalifikovanost učitelů (v %)

Sledovaný parametr ČR	2018/2019	2019/2020	2021/2022
Kvalifikovaní učitelé – přepočtení na plně zaměstnané (statistika MŠMT)	96,2	95,3	94,2
Aprobovanost učitelů (hospitační záznam SV)	80,9	86,5	84,9

Regionální rozdíly podílu nekvalifikované výuky (data MŠMT) lze sledovat na webu datapaq.cz v [mapě](#) nebo [tabulce](#).

Dalším sporným bodem novely, který zástupci vysokých škol odmítají, jsou nefakultní poskytovatelé učitelské kvalifikace.

Argument 3: Zpochybňování kvality nových akreditovaných možností pro získání kvalifikace

Výčet obav pedagogických fakult reprezentuje rozhovor s Danielem Jandačkou (Asociace děkanů ped. fakult) na webu hn.cz a lze v něm spatřit i argumenty dříve zmiňované:

„....je tam pasáž, že kvalifikaci si dotyčný může dodělat kdekoliv. I mimo univerzitu budou mít různé instituce možnost poskytnout kurzy v rámci doplňujících pedagogických studií. Novelou říkáme, že k učení není potřeba univerzitního vzdělání na pedagogické fakultě, a když, tak si ho můžete dodělat v rámci kurzů. Máme usilovat o kvalifikované učitele, ne se toho vzdávat. A argumenty, že máme učitelů málo, nejsou podložené daty. Nikdo z ministerstva nám je neukázal.”

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

Různými institucemi jsou podle zákona míněny subjekty, které dostanou od MŠMT akreditaci. Z fakult zaznívají obavy, že tito noví poskytovatelé nebudou dostatečně kontrolováni, na rozdíl od vysokých škol. Řešením by tedy bylo přiblížit odborné veřejnosti navrhovanou podobu předpisu, který stanoví potřebná akreditační kritéria všem institucím bez výjimky. Povinnosti fakult jsou v současnosti: splnění personálního zabezpečení výuky (poměr profesorů a docentů), povinnost vedení a uchování dokumentace, oznamování změn (např. změna odborného garanta nebo lektorů) a pravidelné vnitřní hodnocení kvality vzdělávacího programu.

Standardy Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci studijních programů a jejich oborů ([MŠMT](#))

Personální zabezpečení magisterského programu:

- 1. Výuka v magisterském programu musí být vyučována převážně akademickými pracovníky, kteří mají alespoň vědeckou hodnost; alespoň 60 % přednášek musí být vyučováno profesory nebo docenty příslušného odborného zaměření.*
- 2. U akademických pracovníků podílejících se na uskutečňování magisterského programu musejí být uvedeny publikace, které prokazují jejich vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost v oboru jejich působení za posledních 5 let.*

MŠMT v této oblasti počítá se zvýšením pozornosti, neboť uvádí, že zruší veškeré ostatní akreditace dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (vzdělávací kurzy apod.) a zaměří se pouze na kvalifikační studia v systému DVPP.

Stanovisko EDUinu k argumentu *Zpochybňování kvality nových akreditovaných možností pro získání kvalifikace*: Strach fakult připravujících učitele ze snížení nároků na studijní programy by se mohl překlopit do úvahy, zda nejsou současné nároky pro samotné vysoké školy příliš vysoké po stránce akademické a nízké po stránce pedagogické. Bylo by zajímavé odpovědět si na otázku, kolik profesorů a docentů vyučujících oborové předměty má pedagogické vzdělání. Zejména u přírodovědeckých

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

fakult připravujících typicky učitele středních škol může být zastoupení velmi nízké a je na místě zvážit, zda akademický titul odráží pedagogické kvality vzdělavatele nebo je čas zaměřit se na ověřování učitelských a didaktických schopností vzdělavatelů.

EDUin proto existenci neuniverzitních poskytovatelů podporuje při zachování náročných podmínek nezávislé akreditace (shodné s vysokými školami) s důrazem na pedagogické kvality vzdělavatelů. Při nastavení těchto kritérií není potřeba soukromé subjekty z procesu vylučovat. Vstup více aktérů do učitelské přípravy může zahájit debatu o finanční a personální náročnosti přípravy jednoho učitele a podnítit stát k větším investicím do pregraduální přípravy pedagogů. Soukromé subjekty mohou také sloužit jako jediné možné řešení pro kraje s nedostatečnou nabídkou univerzitního vzdělání (Karlovarský kraj).

Argument 4: Místo snižování nároků na pedagogickou profesi zvýšit financování a prestiž pedagogů

Podle analýzy Spilkové a Reimannové (2021) je důležité zachovat prestiž učitelské profese prostřednictvím zachování současných požadavků na kvalifikaci. Pro srovnání lze zhodnotit výrok poslance Jana Berkiho, který vidí zachování prestiže v kontrolních mechanismech, kterými musí zájemce o místo učitele projít:

„Dovnitř to může vlastně vbuzovat otázku: já jsem studoval, on nestudoval učitelství, a přesto jsme teď tři roky na tom stejně. Na druhou stranu to ale může vyslat signál: aha, ředitel při přijímání nekouká pouze na diplom, ale také na reference, to znamená, co se mnou jde za historii. Ven to může dávat signál: učit může každý. Ovšem zároveň to může vysílat signál: profese je otevřená, ale má svá pravidla.“ - Mgr. Jan Berki, Ph.D., [PSP, 16. 12. 2022](#)

Prestiž učitelské profese vidí Spilková a Reimannová také v platovém ohodnocení: *„Zvyšování platů pedagogických pracovníků ve vazbě na hospodářský růst, na němž je široká politická shoda, může opět zvýšit atraktivitu učitelského povolání i zájem*

EDUin

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

o studium pedagogických oborů či zvýšit šance na návrat pedagogických pracovníků, kteří z učitelské profese odešli z finančních důvodů a našli pracovní uplatnění jinde.”
([Spilková, Reimannová, 2021](#))

Nedostatek financí se netýká pouze regionálního školství, ale také vysokoškolských institucí. Daniel Jandačka přiblížil situaci v rozhovoru pro [hn.cz](https://www.hn.cz) následovně:

„Je tady obrovský personální deficit na fakultách. Jsme terčem kritiky, ale děláme, co se dá, ač je podfinancování velké. Nejde totiž jen o pedagogické fakulty, které jsou postiženy nejvíce, ale také o akademiky zaměřené na vzdělávání učitelů na všech fakultách připravujících učitele, jako jsou fakulty filozofické, přírodovědecké nebo tělesné výchovy a sportu. Je to začarovaný kruh. V regionálním školství rostou mzdy, takže třeba odborní asistenti nám řeknou, že odchází učit na střední nebo základní školu. Horko těžko motivujeme zaměstnance, aby zůstali.”

(pozn. EDUinu: podle ČŠI dosáhl v roce 2021 průměrný plat středoškolského učitele 152 % hodnoty platu z roku 2017).

Stanovisko EDUinu k argumentu *Místo snižování nároků na pedagogickou profesi zvýšit platy a prestiž učitelů*: Prestiž učitelské profese lze zvýšit pomocí nároků, které na učitele klademe, ať už se jedná o přijímací řízení na pedagogických fakultách (časově náročnější testování dispozic a kompetencí, nikoliv znalostí), nebo kariérní řád reflektující požadavky ČŠI a dalších institucí.

Výzkumný deficit má MŠMT v oblasti odchodů studentů a mladých absolventů z učitelství. Je na čase ověřit, zda o všechny zájemce o učitelství přicházíme kvůli platovému ohodnocení nebo do jejich rozhodování zasahují další vlivy, například stav učitelské přípravy nebo dosavadní absence povinnosti přidělit absolventovi uvádějího učitele. Co nelze zpochybnit, je vliv růstu platu učitelů na jejich kvalitu a zájem o profesi. Křivka počtu učitelů vracějících se do profese kopíruje postupné navyšování platů.

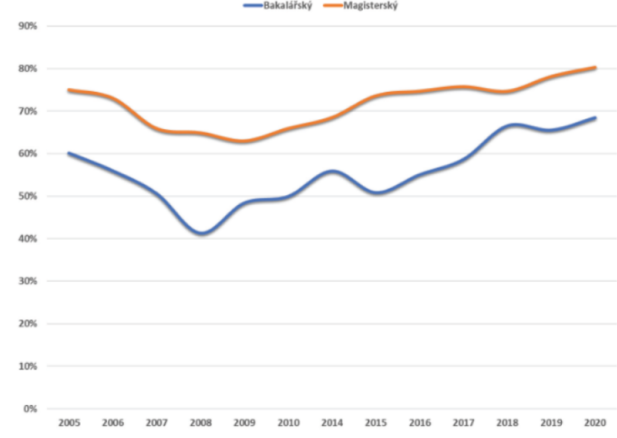
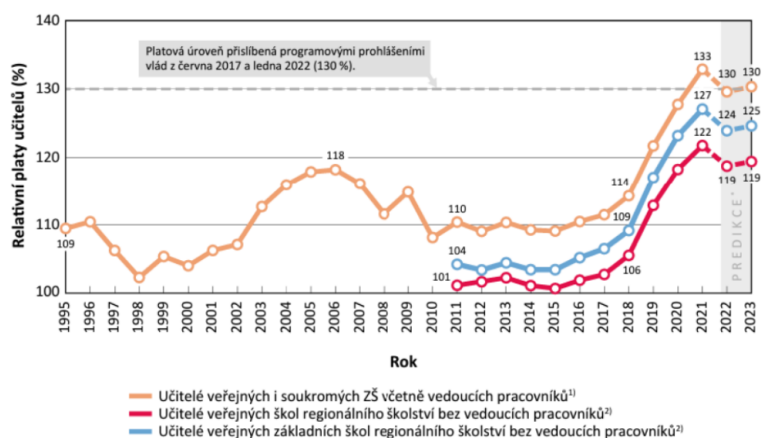
ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

IDEA 2022: Relativní platy učitelů (průměrné platy učitelů v % průměrných mezd v ekonomice)

UK 2022: Absolventi pedagogických oborů, podíl vykonávající pedagogické povolání z ekonomicky aktivních, podle stupně absolvovaného vzdělání

Graf 1: Relativní platy učitelů
(průměrné platy učitelů v % průměrných mezd v ekonomice)

Graf 5 Absolventi pedagogických oborů, podíl vykonávající pedagogické povolání z ekonomicky aktivních, podle stupně absolvovaného vzdělání

https://drive.google.com/file/d/1PdS5soTIFtAWAu1codJ2E7ONhLvmaTL6/view?usp=share_link

Miliardy na platy učitelů od roku 2024

Návrh na zvýšení platů učitelů překvapivě v prvním čtení novely nenarazil na významný odpor, přestože finanční náklady ve zprávě RIA (srpen 2022) doprovázející zákon jsou odhadovány následovně:

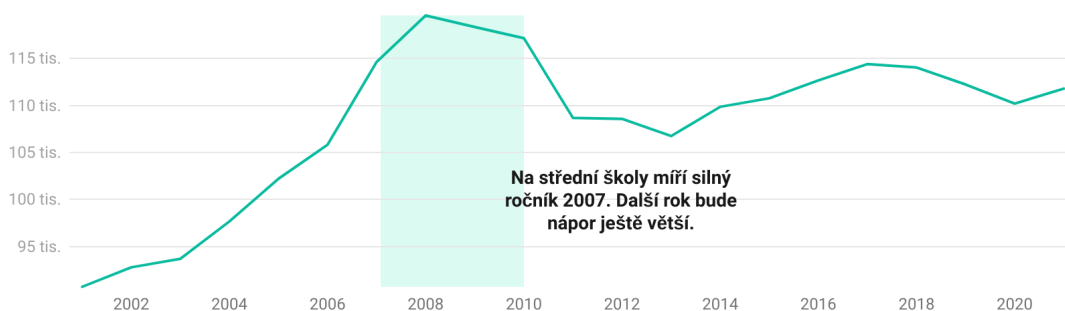
ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

Finanční odhady navýšování mezd ped. pracovníků z důvodové zprávy novely ¹				
Rok	Odhad průměrné mzdy	Podíl predikované průměrné mzdy	Rozdíl oproti roku 2022	Náklady na dosažení stavu
2022 aktuálně	45 406 Kč	115 %		
2022 ideální stav	51 458 Kč	130 %	6 051 Kč	18 mld. Kč
2024	55 575 Kč	130 %	10 168 Kč	30, 5 mld. Kč

1) Jedná se odhad, neboť nemáme údaje o konečné výši průměrné mzdy za rok 2022 a přesné odhady budoucnosti jsou komplikovány ekonomickou situací i nestálým počtem pedagogických pracovníků.

U výpočtu nákladů operuje důvodová zpráva s přibližným počtem 185 tis. pracovníků v regionálním školství. Problémem jsou silné ročníky 2007 a 2008, které nastoupí na střední školy a zvyšují tím požadavky na počet pedagogů, obzvláště po reformě financování regionálního školství, která podporuje školy v dělení hodin na menší skupiny, a tím pádem na to potřebuje více pedagogů. Při aktuálním počtu pracovníků počítá novela s náklady kolem 30 mld. Kč.

Počet narozených dětí od r. 2001

Graf: EDUin • Zdroj: ČSÚ: Živě narození celkem a mimo manželství v letech 1806–2021 • Vytvořeno nástrojem Datawrapper

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

Stanovisko EDUinu k navyšování platů učitelů od roku 2024: Další vývoj hlasování o novele může tento požadavek ohrozit. Navyšování financí pro resort školství ve státním rozpočtu byl poměrně náročný boj již v aktuálním roce pro rozpočet 2023. Podařilo se prosadit dodatečnou miliardu na asistenty pedagoga, zároveň se objevil [názor](#) ministra financí, že „není přímá úměra mezi počtem pracovníků ve školství a kvalitou vzdělávání“, s dodatkem, že současný stav zvyšujícího se počtu učitelů a jejich platů je neudržitelný. Přes výhrady o finanční náročnosti by mělo být navyšování prostředků na platy pedagogů prioritou, neboť finanční ohodnocení má vliv na motivaci zájemců pro vstup profese i na jejich [kvalitu](#).

Zpochybňování nové pozice školského logopeda

Novela zákona přichází s novou pozicí „školský logoped“. Ten se odděluje od logopeda klinického v zájmu zvýšení počtu pracovníků pečujících o vady a rozvoj řeči. Podobně jako u otevírání učitelské profese se objevují námitky, že každá z pozic má jiné kvalifikační požadavky a neměla by provádět stejné úkony.

Negativní stanovisko zaznělo v [tiskové zprávě](#) Učitelské platformy:

„Klinický logoped je zdravotnický pracovník, který má přístup do zdravotnické dokumentace pacienta. Než klinický logoped dosáhne plné kvalifikace, musí mít po absolvování pětiletého studia speciální pedagogiky dalších pět let dozorované praxe a povinného vzdělávání. Klinický logoped má za pacienta dokonce i právní terapeutickou odpovědnost. Kdežto školskému logopedovi stačí pouze pětileté studium speciální pedagogiky,“

na kterou [reagoval](#) spolek Asociace logopedů ve školství argumenty, že se jedná pouze o profesní ukotvení logopedů již pracujících ve školství. Dále spolek oponoval snižování nároků, a naopak je přesvědčen, že návrh novely kvalifikační předpoklady zvyšuje (Mgr. studium + specializační tříleté studium) a s nimi také úroveň a kvalitu poskytované péče. Podle spolku by měl takový pracovník nabízet „*poradenský servis a intervenci dětem, žákům a studentům s narušenou komunikační schopností ve vzdělávání. Má nezbytné znalosti a dovednosti týkající se podpory přirozeného rozvoje*

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

řeči, prevence vzniku řečových vad, diagnostiky narušené komunikační schopnosti i její terapie". Zásadní je podle spolku zvýšení dostupnosti péče. Argument o omezením přístupu k dokumentaci vyvrací spolek přístupem k potřebným dokumentům v rámci mezioborové spolupráce v souladu s GDPR.

U vybraných poslanců lze sledovat pozitivní stanovisko k návrhu legislativního ukotvení školského logopeda ([PSP.16.12.2022](#)):

- **Mgr. Jana Hanzlíková:** „Jsou to lidé a v každé oblasti najdeme vynikající, průměrné a bohužel i špatné, ale za sebe musím říct, že mám velmi pozitivní zkušenost a velmi dobře se dá skloubit péče pro dítě klinickým logopedem a zároveň školským logopedem, protože tak jak tady už zaznělo, klinický logoped nemá takové časové možnosti, zatímco školský logoped ano. Takže frekvence péče o dítě tam je mnohem vyšší.“
- **Mgr. Marek Výborný:** „Ty pozice se vzájemně doplňují, ale nemohou se nahradit. Školský logoped nemůže nahradit logopeda klinického a naopak. V okamžiku, kdy školský logoped zjistí, že ten logopedický problém u žáka, ať už v mateřské, nebo základní škole, přesahuje do oboru lékařského, medicínského, tak potom tohoto žáka, klienta, odesílá ke klinickému logopedovi. Kdybychom ale na pozici školského logopeda rezignovali, tak se obávám, že způsobíme jenom prohloubení celého problému. Nevím, zda je vám to známo, ale pokud mám správné informace, tak klinických logopedů v České republice je 74. Asi všichni chápeme, že těžko mohou garantovat, že celý ten problém s logopedickými vadami vyřeší.“

Stanovisko EDUinu k pozici školský logoped: EDUin podporuje legislativní ukotvení pozice školský logoped. České školství potřebuje dostatečně zajištěný systém školního poradenství, v případě logopeda se jedná o působení ve speciálním pedagogickém centru pro vady řeči (školské poradenské zařízení), kde se může postarat například o děti, kterým by hrozil potenciální odklad, ale díky zvýšené péči ve škole budou mít možnost do ní nastoupit. Návrh kopíruje trend vyspělých zemí v podobě snahy rozšiřovat paletu podpůrných pozic, které pomáhají učitelům zlepšovat péči o své žáky a jsou v kontaktu s dalšími specialisty.

EDUin

ANALÝZA SPORNÝCH BODŮ A ZPŮSOBŮ ARGUMENTACE K NOVELE ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH + STANOVISKO EDUINU

autor: Jan Zeman a odborná sekce EDUinu

EDUin
Informační
centrum
o vzdělávání

www.eduin.cz

EDUin, o.p.s.,
Pražské kreativní centrum
Staroměstské náměstí 4/1
Praha 1

17